

**Велика українська юридична
енциклопедія у 20-ти томах.
Том 10. Цивільний процес**

Видання є систематизованим зведенням статей, що містять інтегровані знання в галузі науки цивільного процесу і практики цивільного судочинства, виконання судових рішень, міжнародного комерційного арбітражу, нотаріату.

Розраховано на вчених-правознавців, викладачів, аспірантів, представників юридичних професій – суддів, прокурорів адвокатів та правозахисників, здобувачів вищої юридичної освіти та широке коло читачів.

«ВЕЛИКА УКРАЇНЬСЬКА ЮРИДИЧНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ»

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ ВИДАННЯ:

ТАЦІЙ В. Я., почесний президент НАПрН України, академік НАН України та НАПрН України (голова редколегії)

ШЕМШУЧЕНКО Ю. С., академік НАН України та НАПрН України (заступник голови редколегії)

ПЕТРИШИН О. В., радник президії НАПрН України, академік НАПрН України (відповідальний секретар редколегії)

БАРАБАШ Ю. Г., академік-секретар відділення державно-правових наук і міжнародного права НАПрН України, член-кореспондент НАПрН України

БИТЯК Ю. П., академік НАПрН України

БОРИСОВ В. І., академік НАПрН України

БОРИСОВА В. І., член-кореспондент НАПрН України

БУРОМЕНСЬКИЙ М. В., член-кореспондент НАПрН України

ГЕТЬМАН А. П., заступник академіка-секретаря відділення екологічного, господарського та аграрного права НАПрН України, академік НАПрН України

ГЛІБКО С. В., директор Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України

ГОНЧАРЕНКО В. Д., академік НАПрН України

ГУСАРОВ С. М., член-кореспондент НАПрН України

ДОВГЕРТ А. С., заступник академіка-секретаря відділення цивільно-правових наук НАПрН України, член-кореспондент НАПрН України

ЖУРАВЕЛЬ В. А., президент НАПрН України, академік НАПрН України

КІВАЛОВ С. В., керівник Південного регіонального наукового центру НАПрН України, академік НАПрН України

КОМАРОВ В. В., академік НАПрН України

КРУПЧАН О. Д., директор Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, академік НАПрН України

КУЗНЄЦОВА Н. С., академік НАПрН України

КУЧЕРЯВЕНКО М. П., академік НАПрН України

ЛУК'ЯНОВ Д. В., член-кореспондент НАПрН України

МАКСИМОВ С. І., заступник академіка-секретаря відділення теорії держави і права НАПрН України, член-кореспондент НАПрН України

НАСТЮК В. Я., член-кореспондент НАПрН України

НОР В. Т., академік НАПрН України

ОРЛОК О. П., академік НАПрН України

ПИЛИПЧУК В. Г., директор Державної наукової установи «Інститут інформації, безпеки і права НАПрН України», академік НАПрН України

ПРИЛИПКО С. М., академік НАПрН України

СЕРЬОГІНА С. Г., директор Науково-дослідного інституту державного будівництва та місцевого самоврядування НАПрН України, член-кореспондент НАПрН України

СКРИПНЮК О. В., віцепрезидент НАПрН України, академік НАПрН України

ТИХИЙ В. П., радник президії НАПрН України, академік НАПрН України

УСТИМЕНКО В. А., член-кореспондент НАН України та НАПрН України

ШАКУН В. І., академік НАПрН України

ШЕПІТЬКО В. Ю., академік-секретар відділення кримінально-правових наук НАПрН України, академік НАПрН України

ШУЛЬГА М. В., член-кореспондент НАПрН України

Національна академія правових наук України
Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ВЕЛИКА УКРАЇНСЬКА ЮРИДИЧНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ

У двадцяти томах

Том 10

ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Харків
«Право»
2025

УДК 340(477)(031)
В27

Редакційна колегія 10-го тому:

В. В. Комаров (голова),
К. В. Гусаров, В. І. Бобрик, Ю. В. Білоусов, С. С. Бичкова,
Д. Д. Луспеник, Ю. Д. Притика, С. Я. Фурса

В27 **Велика** українська юридична енциклопедія : у 20 т. — Харків : Право, 2016— .

ISBN 978-966-937-048-8

Т. 10 : Цивільний процес / редкол.: В. В. Комаров (голова) та ін. ; Нац. акад. прав. наук України ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. — 2025. — 872 с. : іл.

ISBN 978-966-998-688-7

Видання є систематизованим зведенням статей, що містять інтегровані знання в галузі науки цивільного процесу і практики цивільного судочинства, виконання судових рішень, міжнародного комерційного арбітражу, нотаріату.

Розраховано на вчених-правознавців, викладачів, аспірантів, представників юридичних професій — суддів, прокурорів адвокатів та правозахисників, здобувачів вищої юридичної освіти та широке коло читачів.

УДК 340(477)(031)

ISBN 978-966-998-688-7 (т. 10)
ISBN 978-966-937-048-8

© Національна академія правових наук України, 2025
© Інститут держави і права імені В. М. Корецького
НАН України, 2025
© Національний юридичний університет імені Яро-
слава Мудрого, 2025
© Видавництво «Право», 2025

ПЕРЕДМОВА

Велика українська юридична енциклопедія з цивільного процесу – це результат спільної праці провідних учених із різних регіонів України, які об'єднали свої зусилля заради створення фундаментального наукового видання, що репрезентує сучасний стан і перспективи розвитку українського цивільного процесуального права, цивільного судочинства та суміжних інститутів. Видання підготовлено в рамках масштабного проєкту Національної академії правових наук України з підготовки багатотомної «Великої української юридичної енциклопедії» і має на меті не лише збереження, а й розвиток правничої традиції в умовах європейської інтеграції та трансформації правової системи України.

Особливе значення енциклопедії полягає в її спрямованості на поглиблене осмислення процесуальної доктрини в умовах триєдиного виклику: імплементації стандартів Ради Європи щодо права на справедливий суд, конституціоналізації цивільного процесу у світлі цінностей Конституції України та практичного втілення засад верховенства права. Цивільний процес (цивільне судочинство) аналізується не лише як сукупність формальних процедур, форма реалізації судової влади при здійсненні правосуддя в цивільних справах, а і як правовий механізм ефективного судового захисту прав, свобод і законних інтересів особи та ключовий елемент функціонування демократичної держави.

Останніми десятиліттями суттєво оновлено національне законодавство. Після ухвалення Конституції України було прийнято Цивільний кодекс України, Сімейний кодекс України, Господарський кодекс України та інші закони, які розширили сферу правового регулювання і викликали об'єктивну потребу в ефективному судовому захисті. Чинний Цивільний процесуальний кодекс України був прийнятий у 2004 р. Він відтворив певним чином нову процесуальну політику, яка визначалася загальносоціальними, внутрішніми чинниками розвитку держави і суспільства та міжнародно-правовими факторами глобалізаційного характеру. У цілому він був спрямований на посилення конституційних засад цивільного судочинства й підвищення професіоналізму судової практики та передбачив певну диверсифікацію і спрощення судового процесу в суді першої інстанції; підвищення ролі адвоката й інститутів правової допомоги; модель змагальності та помірної активності суду, посилення права сторін на розпорядження. Кодекс упровадив принцип справедливого розгляду цивільних справ як мети цивільного судочинства, відмовився від принципу розгляду справи в інтересах з'ясування об'єктивної істини. Було створено двоступеневу систему оскарження, запроваджено інститут перегляду судових рішень за виключними обставинами, його інстанційне поєднання з касацією в межах повноважень Верховного Суду України тощо.

Із часом виникла потреба у змінах кодексу в контексті проведеної конституційної реформи у сфері правосуддя. З 15 грудня 2017 р. діє нова редакція Цивільного процесуального кодексу України згідно із Законом України від 2 червня 2016 р. «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)». Новелізація цивільного процесуального законодавства мала на меті підвищення ефективності цивільного судочинства й більшою мірою гармонізувати його з міжнародними стандартами правосуддя. У цьому напрямі було змінено парадигму цивільного судочинства з орієнтацією на його ефективність, що відбулося у формулюванні завдання цивільного судочинства, яким мають керуватися як суд, так і учасники цивільного процесу і яке превалює над будь-яким іншими міркуваннями в судовому процесі (ч. 1, 2 ст. 2 ЦПК України). Крім того, цивільне судочинство стало більш ціннісно орієнтованим. Кодекс містить перелік, каталог принципів цивільного судочинства як органічну єдність загальноновизнаних норм і принципів у сфері правосуддя і специфічних принципів цивільного судочинства. Особливе місце посідають основоположний принцип верховенства права, принципи права на суд, правової законності, правової визначеності тощо.

Ключові зміни торкнулись регламентації судової юрисдикції, а також механізмів вирішення конфлікту юрисдикції. Суттєво змінено систему цивільного судочинства, що відбувається в архітектурі судових проваджень і процедур у суді першої інстанції. Позовне провадження диференційовано на загальне позовне провадження та спрощене, підготовче провадження, наказне провадження, окреме провадження. Суттєві новели стосувалися касаційного провадження. Вони зумовлені створенням нового Верховного Суду, його структурою та специфікою касаційного провадження у Верховному Суді, який має процесуально забезпечити єдність судової практики та розвиток права.

Статті енциклопедії відображають основні теоретичні категорії цивільного процесуального права та цивільного судочинства, його засади, еволюцію процесуального законодавства, трансформацію правозастосування в умовах судової реформи. Певну увагу приділено практиці Верховного Суду, позиціям Конституційного Суду України, а також практиці Європейського суду з прав людини.

У контексті глибокої трансформації судової системи, що відбувається в Україні впродовж останніх десятиліть, цей том є важливим орієнтиром для процесуальної науки та юридичної практики. Він відображає поступову гармонізацію цивільного процесуального законодавства України зі стандартами Ради Європи, зокрема тими, що впливають із практики Європейського суду з прав людини. Особливе місце займає аналіз процесу конституціоналізації цивільного процесу з урахуванням цінностей Конституції України – права на судовий захист, справедливий судовий розгляд, ефективних засобів правового захисту, а також принципу верховенства права, який є фундаментальним для всього національного правопорядку.

Редколегія

ПОКАЖЧИК СТАТЕЙ

А

Адвокат 7
Адвокатура 9
Андронов Ігор Володимирович 11
Апеляційна скарга 11
Апеляційне провадження 13
Апеляційний розгляд 15
Апеляційні суди 17
Арбітрабельність міжнародного
комерційного арбітражу 17
Арбітражна угода 19
Арешт майна боржника 21

Б

Безпосередність судового розгляду 24
Бичкова Світлана Сергіївна 26
Бобрик Володимир Іванович 27

В

Велика Палата Верховного Суду 29
Верховний Суд 31
Видалення із зали судового засідання 34
Визнання виконавчого листа таким,
що не підлягає виконанню 36
Визнання позову 37
Визнання рішення іноземного суду,
що не підлягає примусовому
виконанню 38
Визнання та звернення до виконання
рішення іноземного суду, що підлягає
примусовому виконанню 41
Визнання та надання дозволу
на виконання рішення міжнародного
комерційного арбітражу 44
Визначення матеріального закону,
що підлягає застосуванню 47
Виконавче провадження 50
Виконавчий збір 52
Виконавчий лист 54
Виконавчі документи 56
Виконання рішень немайнового
характеру 59

Вилучення у боржника і передача
стягувачу певних предметів,
зазначених у рішенні 66
Вимоги, за якими може бути видано
судовий наказ 68
Виправлення описок і арифметичних
помилко у судовому рішенні 69
Виправлення помилки у виконавчому
листі 71
Висновок експерта 72
Висновок експерта з питань права 76
Витрати на професійну правничу
допомогу 79
Витрати, пов'язані із вчиненням інших
процесуальних дій, необхідних
для розгляду справи або підготовки
до її розгляду 81
Витрати, пов'язані із залучення свідків,
спеціалістів, перекладачів, експертів
і проведенням експертизи 82
Витрати, пов'язані з витребуванням
доказів, проведення огляду доказів
за їх місцезнаходженням,
забезпеченням доказів 83
Витрати, пов'язані з розглядом справи 84
Витрати сторін та їхніх представників,
що пов'язані з явкою до суду 84
Витребування доказів 86
Відводи 87
Відзив на касаційну скаргу 91
Відзив на позовну заяву (відзив) 92
Відкриття апеляційного провадження 94
Відкриття виконавчого провадження 95
Відкриття касаційного провадження 98
Відкриття провадження
за нововиявленими або виключними
обставинами 104
Відкриття провадження у справі 105
Відкриття розгляду справи по суті 108
Відмова від заяви про перегляд судового
рішення за нововиявленими
або виключними обставинами
та її наслідки 109

Відмова від позову 110
 Відмова у відкритті провадження
 у справі 111
 Відновлення виконавчого провадження
 113
 Відновлення втраченого судового
 провадження 115
 Відповідач 117
 Відстрочення і розстрочення, зміна
 чи встановлення способу і порядку
 виконання рішення 120
 Врегулювання спору
 за участю судді 122
 Вручення судового рішення 126
 Вчинення виконавчих написів 127
 Вчинення морських протестів 129
 Вчинення протестів векселів 133

Г

Гласність судового процесу
 та його повне фіксування
 технічними засобами 137
 Головуючий у судовому засіданні 141
 Грабовська Оксана Олександрівна 143
 Гусаров Костянтин Володимирович 144

Д

Давність пред'явлення виконавчого
 документа до виконання 146
 Державна виконавча служба 148
 Державна мова судочинства 149
 Державний виконавець 152
 Додаткове рішення 153
 Докази 155
 Доказова презумпція 157
 Доказування в цивільному
 судочинстві 159
 Допит свідка за заявою сторони
 арбітражного (третейського)
 розгляду 162
 Допустимість доказів 163
 Дослідження доказів 164
 Достатність доказів 167
 Достовірність доказів 169
 Доступність правосуддя 170

Е

Експерт 173
 Експерт з питань права 174
 Експертиза в галузі права 177
 Електронний суд 180
 Електронні докази 182

Є

Європейська комісія з питань
 ефективності правосуддя Ради Європи
 (CEPEJ) 184
 Європейський суд з прав людини
 (ЕСПЛ) 186
 Єдина судова інформаційно-
 телекомунікаційна система
 (ЄСІТС) 190
 Єдиний державний реєстр судових
 рішень 193

З

Забезпечення доказів 196
 Забезпечення позову 198
 Забезпечення права на апеляційний
 перегляд справи та на касаційне
 оскарження судового рішення 203
 Забезпечення та попередня оплата
 судових витрат 208
 Забезпечувальні заходи міжнародного
 комерційного арбітражу 210
 Завершення виконавчого провадження 212
 Заворотько Павло Петрович 215
 Заінтересована особа в окремому
 провадженні 216
 Законна сила заочного рішення 217
 Законне представництво 219
 Законність судового рішення 220
 Закриття апеляційного провадження 223
 Закриття провадження у справі 223
 Залишення позовної заяви без руху 226
 Залишення позову без розгляду 227
 Залучення до участі у справі
 співвідповідача 230
 Заміна неналежного відповідача 232
 Заміна сторони виконавчого
 провадження 234

Заочне рішення 235

Заочний розгляд справи 238

Заперечення проти позову 241

Застосовне право в міжнародному
комерційному арбітражі 243

Зауваження щодо технічного запису
судового засідання, протоколу
судового засідання 245

Заходи примусового виконання 246

Заходи процесуального примусу 248

Заява про видачу судового наказу 251

Заява про перегляд судового рішення
за нововиявленими або виключними
обставинами 253

Заяви з процесуальних питань 255

Заяви по суті справи 256

Заявник в окремому провадженні 258

Зберігання доказів 259

Збирання доказів судом 261

Звернення стягнення на заробітну плату,
пенсію, стипендію та інші доходи
боржника 262

Звернення стягнення на майно
боржника 264

Здійснення правосуддя виключно
судами на засадах поваги до честі
й гідності, рівності всіх учасників
судового процесу перед законом
і судом 266

Зміна позову 268

Зміна способу й порядку виконання 270

Зміст судового рішення 271

Зняття арешту з майна боржника 274

Зупинення вчинення виконавчих дій 276

Зупинення провадження у справі 278

Зустрічне забезпечення позову 282

Зустрічний позов 284

З'ясування обставин справи
та дослідження доказів 285

I

Ізарова Ірина Олександрівна 289

Іноземні особи в міжнародному
цивільному процесі 290

Інстанційна юрисдикція 290

K

Касаційна скарга 293

Касаційне провадження 296

Касаційний розгляд 298

Касаційний цивільний суд 302

Кац Семен Юділевич 305

Колізії предметної та суб'єктної
юрисдикції (юрисдикційний
конфлікт) 306

Комаров Вячеслав Васильович 307

Компетенція нотаріусів 309

Конвенція про захист прав людини
і основоположних свобод (ЄКПЛ) 311

Консультація спеціаліста 312

Контроль за діяльністю державних
виконавців 313

Контроль за нотаріальною діяльністю 315

Короєд Сергій Олександрович 317

Кройтор Володимир Андрійович 318

Курило Микола Петрович 319

L

Легалізація та переклад документів
у міжнародному цивільному
процесі 321

M

Малозначні справи 324

Медіація 326

Межі розгляду справи судом
апеляційної інстанції 328

Межі розгляду справи судом
касаційної інстанції 329

Мирова угода 332

Мирова угода в процесі виконання 333

Міжнародна підсудність 335

Міжнародний комерційний
арбітраж 339

Міжнародний цивільний процес 340

Міжнародні договори про правову
допомогу 342

Міжнародно-правова допомога
в цивільних справах 344

Місце арбітражу 345

Місцеві суди 347

Н

Набрання рішенням суду законної сили 349
 Надмірний формалізм 351
 Наказне провадження 352
 Належність доказів 355
 Наслідки неявки в судове засідання учасника справи 356
 Наслідки пропущення процесуальних строків 358
 Негайне виконання 359
 Неприпустимість зловживання процесуальними правами 361
 Нотаріальна медіація 364
 Нотаріат 366
 Нотаріус 368

О

Обґрунтованість судового рішення 372
 Об'єднання і роз'єднання позовів 374
 Обов'язковість судових рішень 375
 Обов'язок доказування 378
 Обчислення процесуальних строків 380
 Огляд доказів за їх місцезнаходженням 381
 Огляд речових доказів, що швидко псуються 383
 Одноособовий і колегіальний розгляд справ 383
 Окрема думка судді 386
 Окрема ухвала суду 387
 Окреме провадження 389
 Органи та особи примусового виконання 392
 Органи та особи, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб 395
 Оскарження заочного рішення 397
 Оскарження нотаріальної дії або відмови в її вчиненні 399
 Особливості позовного провадження у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави 400
 Оспорення виконавчого напису 402

Оцінка доказів 405
 Оцінка описаного майна 407

П

Патологічні арбітражні угоди 409
 Перегляд заочного рішення 410
 Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами 413
 Передача справи з одного суду до іншого 415
 Передумови права на пред'явлення позову 417
 Перекладач 419
 Перерви в судовому засіданні 422
 Письмове опитування учасників справи як свідків 423
 Письмові докази 425
 Підготовче засідання 426
 Підготовче провадження 428
 Підстави для відмови у видачі судового наказу 432
 Підстави звільнення від доказування 435
 Підстави перегляду судового рішення за виключними обставинами 439
 Підстави перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами 441
 Підстави передачі справи на розгляд палати, об'єднаної палати або Великої Палати Верховного Суду 444
 Підсудність альтернативна 450
 Підсудність виключна 452
 Підсудність загальна 453
 Підсудність за ухвалою судді (суду) вищої інстанції 456
 Підсудність (територіальна юрисдикція) 457
 Підтвердження повноважень представника 458
 Пільги щодо сплати судових витрат 460
 Повернення виконавчого документа стягувачу 466
 Повернення позовної заяви 468
 Повноваження суду апеляційної інстанції 470

- Повноваження суду касаційної інстанції 476
Поворот виконання 482
Подання доказів 484
Позивач 485
Позов 488
Позовна заява 491
Позовне провадження 492
Показання свідка 493
Помічник судді 497
Поновлення провадження у справі 500
Попередження 502
Попереднє визначення (розрахунок) суми судових витрат 504
Порядок вручення судових повісток 505
Порядок передачі справи на розгляд палати, об'єднаної палати, Великої Палати Верховного Суду 507
Порядок та умови здійснення виконавчого провадження 509
Постанова суду апеляційної інстанції 511
Пояснення сторін, третіх осіб та їх представників 512
Права та обов'язки учасників справи 512
Правнича допомога 518
Право апеляційного оскарження 519
Право касаційного оскарження 521
Право на звернення до суду за захистом 528
Право на справедливий судовий розгляд 531
Правосуддя 534
Предмет доказування 535
Предметна та суб'єктна юрисдикція 538
Представництво добровільне (договірне) 542
Представництво обов'язкове 543
Представництво факультативне 544
Представництво юридичних осіб 544
Пред'явлення позову 545
Приватний виконавець 547
Привід 550
Приєднання до апеляційної скарги 551
Приєднання до касаційної скарги 552
Призначення або заміна законного представника судом 553
Принцип верховенства права 554
Принцип диспозитивності 558
Принцип законності 562
Принцип змагальності 567
Принципи цивільного судочинства 572
Принцип «компетенції-компетенції» 575
Принцип права на суд 577
Принцип правової визначеності 582
Принцип пропорційності 586
Принцип процесуальної рівноправності сторін 592
Присяжні 596
Притика Юрій Дмитрович 599
Провадження у справах про надання дозволу на примусове виконання рішень третейських судів 600
Провадження у справах про оскарження рішень третейських судів, оспорування рішень міжнародних комерційних арбітражів 602
Проголошення судового рішення 604
Простір свободи, безпеки та правосуддя Європейського Союзу 605
Протокол судового засідання 607
Професійна етика нотаріусів 608
Процесуальна співучасть 611
Процесуальне правонаступництво 614
Процесуальне представництво 617
Процесуальні права та обов'язки іноземних осіб у міжнародному цивільному процесі 619
Процесуальні права та обов'язки сторін 620
Процесуальні строки 621
Пушкар Євген Георгійович 623
- Р**
- Реалізація арештованого майна 625
Рекомендації Комітету міністрів Ради Європи щодо доступності правосуддя в цивільних справах 626
Речові докази 629
Рішення Європейського суду з прав людини 630

Рішення і висновки Конституційного Суду України 633
 Рішення суду 635
 Рішення Суду справедливості Європейського Союзу 637
 Розгляд заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами 640
 Розгляд скарги на рішення, дію чи бездіяльність державного або приватного виконавця 642
 Розгляд справи по суті 645
 Розгляд справ у порядку спрощеного позовного провадження 646
 Розгляд судом справ про розкриття інформації, що становить професійну таємницю на ринках капіталу й організованих товарних ринках 648
 Розподіл стягнутих сум у виконавчому провадженні 650
 Розподіл судових витрат 651
 Розподіл судових справ між суддями 655
 Розумні строки розгляду справи судом 657
 Розшук відповідача 661
 Роз'яснення судового рішення 662
 Рябченко Юрій Юрійович 664

С

Свідок 665
 Секретар судового засідання 667
 Скарга на рішення, дії чи бездіяльність державного або приватного виконавця 670
 Скасування судового наказу 672
 Склад суду 675
 Спеціаліст 678
 Спір про право цивільне 681
 Спори про підсудність 684
 Способи захисту, які застосовуються судом 685
 Справи про видачу і продовження обмежувального припису 688
 Справи про визнання спадщини відумерлою 690

Справи про визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою 692
 Справи про відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі 694
 Справи про встановлення фактів, що мають юридичне значення 697
 Справи про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності 700
 Справи про надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку 702
 Справи про обмеження фізичної особи у відвідуванні гральних закладів та участі в азартних іграх 704
 Справи про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи 707
 Справи про передачу безхазяйної нерухомої речі у комунальну власність 711
 Справи про примусову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу 712
 Справи про розкриття банками інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб 713
 Справи про усиновлення 716
 Справи спрощеного позовного провадження 718
 Спрощене позовне провадження 720
 Стандарт доказування 722
 Сторони 723
 Строк на касаційне оскарження 725
 Строк у виконавчому провадженні 729
 Суд справедливості Європейського Союзу 732
 Судова влада 734
 Судова експертиза 736
 Судова повістка 739
 Судова практика 741
 Судове доручення іноземного суду 742
 Судове засідання 745

Судове рішення за скаргою на рішення,
дію чи бездіяльність державного
або приватного виконавця 746

Судовий збір 748

Судовий контроль за виконанням
судових рішень 756

Судовий наказ 760

Судовий розпорядник 763

Судові витрати 765

Судові дебати 766

Судові доручення до іноземного суду 767

Судові доручення щодо збирання
доказів 770

Судові палати касаційного суду 772

Судові рішення 773

Т

Теорії правової природи міжнародного
комерційного арбітражу 776

Тертишніков Володимир Іванович 777

Тимчасове вилучення доказів
для дослідження судом 778

Третейський суд 779

Треті особи 781

Треті особи, які заявляють самостійні
вимоги щодо предмета спору 786

Треті особи, які не заявляють
самостійних вимог щодо предмета
спору 792

У

Ухвала суду 797

Ухвалення судового рішення 799

Учасники виконавчого провадження 801

Учасники справи 805

Участь у судовому засіданні в режимі
відеоконференції 807

Участь у судовому процесі органів
державної влади, органів місцевого
самоврядування, фізичних
та юридичних осіб, яким за законом
надано право звертатися до суду
в інтересах інших осіб 809

Участь у судовому процесі прокурора 812

Участь у судовому процесі

Уповноваженого Верховної Ради

України з прав людини 816

Ф

Фіксування судового засідання
технічними засобами 819

Формування складу арбітражу 820

Фурса Світлана Ярославівна 823

Ц

Цивільна процесуальна дієздатність 826

Цивільна процесуальна
правоздатність 826

Цивільна юрисдикція 827

Цивільне процесуальне законодавство
України 830

Цивільний процес 833

Цивільний процес Європейського
Союзу 835

Цивільний процесуальний кодекс
України 836

Цивільні процесуальні
правовідносини 838

Ціна позову 841

Ч

Чурпіта Ганна Вікторівна 844

Ш

Штефан Анна Сергіївна 846

Штефан Михайло Йосипович 847

Штефан Олена Олександрівна 848

Штраф 849

Ю

Юрисдикційний імунітет держави 852

Юрисдикція Суду справедливості
Європейського Союзу 853

Я

Ясинок Микола Михайлович 856

ОСОБЛИВОСТІ ПОДАННЯ СТАТЕЙ В ЕНЦИКЛОПЕДІЇ

Усередині тому статті подано за алфавітом.

Однослівні назви статей зазвичай наведено у формі іменників в однині. У деяких випадках застосовано форму множини. До слів, що входять у назву статті і є безсумнівними запозиченнями з іноземних мов, надано відповідні транскрипції та етимологічні довідки. Далі за текстом слова назви статті скорочено до початкових літер.

Великими літерами напівжирним шрифтом із наголосами подано певні назви статей або ж їх головні частини. За назвою після коми подано різні уточнення терміна. У круглих дужках зазначено загальновживані аббревіатури до терміна, етимологічні довідки до слів.

Застосовано прийняту для енциклопедичних видань систему скорочень.

Бібліографію розміщено наприкінці статей в алфавітному порядку, спочатку джерела кирилицею.

Прізвища авторів статті наведено під кожною статтею та виділено курсивом. Повністю прізвища, імена, по батькові авторів і стисла інформація про них наводяться наприкінці тому.

Задля зручності пошуку потрібних відомостей і допомоги читачам наведено покажчик термінів.

Кожен з авторів несе повну відповідальність
за зміст поданих до Енциклопедії статей.

СПИСОК АВТОРІВ ДЕСЯТОГО ТОМУ «ВЕЛИКОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЮРИДИЧНОЇ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ»

АНДРОНОВ Ігор Володимирович, доктор юридичних наук, професор

БИЧКОВА Світлана Сергіївна, доктор юридичних наук, професор

БІЛОУСОВ Юрій Валерійович, кандидат юридичних наук, професор

БОБРИК Володимир Іванович, доктор юридичних наук, професор

БОНДАР Ірина Вадимівна, доктор юридичних наук, доцент

БОНДАРЕНКО-ЗЕЛІНСЬКА Надія Леонтіївна, кандидат юридичних наук, доцент

ВОЛКОВА Наталя Василівна, доктор юридичних наук, професор

ГАРІЄВСЬКА Мирослава Богданівна, кандидат юридичних наук, доцент

ГЕМБАРА Григорій Іванович

ГЕТМАНЦЕВ Олександр Валентинович, кандидат юридичних наук, доцент

ГЛОТОВ Сергій Олександрович, кандидат юридичних наук

ГРАБОВСЬКА Оксана Олександрівна, доктор юридичних наук, професор

ГУЗЕ Костянтин Анатолійович, кандидат юридичних наук

ГУСАРОВ Костянтин Володимирович, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України

ЖУШМАН Максим Вікторович, кандидат юридичних наук, доцент

ЗАХАРОВА Олена Семенівна, кандидат юридичних наук, доцент

ІЗАРОВА Ірина Олександрівна, доктор юридичних наук, професор

КАРНАУХ Богдан Петрович, доктор юридичних наук, доцент

КІРЕЄВА Наталія Олександрівна, кандидат юридичних наук, доцент

КОЛІСНИК Олена Вікторівна, кандидат юридичних наук

КОМАРОВ Вячеслав Васильович, кандидат юридичних наук, професор, академік НАПрН України

КОМАРОВА Тетяна В'ячеславівна, доктор юридичних наук, професор

КОНДРАТЬЄВА Людмила Анатоліївна, кандидат юридичних наук, доцент

КОРОЄД Сергій Олександрович, доктор юридичних наук, професор

КРАВЦОВ Сергій Олександрович, кандидат юридичних наук, доцент

КРИЖЕВСЬКА Олена Олександрівна, кандидат юридичних наук, доцент

КРОЙТОР Володимир Андрійович, доктор юридичних наук, професор

КУХНЮК Дмитро Володимирович, кандидат юридичних наук, доцент

КУЧЕР Тетяна Миколаївна, доктор юридичних наук, доцент

ЛУСПЕНИК Дмитро Дмитрович, кандидат юридичних наук, доцент

МАЛЯРЧУК Любов Сергіївна, кандидат юридичних наук, доцент

МАМНИЦЬКИЙ Валерій Юрійович, кандидат юридичних наук, доцент

- МАРЧЕНКО Володимир Миколайович**, доктор філософії в галузі права
МЕЛЬНИК Ірина Степанівна, кандидат юридичних наук, доцент
НАВРОЦЬКА Юлія Вячеславівна, кандидат юридичних наук, доцент
НАЛИВАЙКО Лариса Романівна, доктор юридичних наук, професор
ПАСКАР Ауріка Лазорівна, кандидат юридичних наук, доцент
ПОПОВ Олександр Ігорович, кандидат юридичних наук, доцент
ПРИТИКА Юрій Дмитрович, доктор юридичних наук, професор
РАДЧЕНКО Петро Іванович, кандидат юридичних наук, доцент
РОГОВЕНКО Олег Володимирович, доктор юридичних наук, доцент
РОЖНОВ Олег Вікторович, кандидат юридичних наук, доцент
РЯБЧЕНКО Юрій Юрійович, доктор юридичних наук, професор
САКАРА Наталія Юріївна, кандидат юридичних наук, доцент
СВІТЛИЧНА Галина Олександрівна, кандидат юридичних наук, доцент
СЕЛІХОВ Дмитро Анатолійович, доктор юридичних наук, професор
СЕРГІЄНКО Наталія Артурівна, доктор юридичних наук, доцент
СКРИПНЮК Олександр Васильович, доктор юридичних наук, професор,
академік НАПрН України
СНІДЕВИЧ Олександр Станіславович, кандидат юридичних наук, доцент
ТАТУЛИЧ Ірина Юріївна, кандидат юридичних наук, доцент
ТЕРЕХ Олена Андріївна, кандидат юридичних наук
ТЕРТИШНИКОВ Володимир Іванович, кандидат юридичних наук, професор,
член-кореспондент НАПрН України
ТКАЧУК Олег Степанович, доктор юридичних наук, доцент
ТРАЧ Оксана Михайлівна, кандидат юридичних наук, доцент
УГРИНОВСЬКА Оксана Іванівна, кандидат юридичних наук, доцент
УДАЛЬЦОВА Ірина Віталіївна, кандидат юридичних наук
ФУРСА Євген Іванович, кандидат юридичних наук, професор
ФУРСА Світлана Ярославівна, доктор юридичних наук, професор
ХАНИК-ПОСПОЛІТАК Роксолана Юріївна, кандидат юридичних наук, доцент
ЧЕРЕВАТЕНКО Ірина Миколаївна, кандидат юридичних наук, доцент
ЧУРПТА Ганна Вікторівна, доктор юридичних наук, професор
ШПАК Максим Володимирович, кандидат юридичних наук
ЯКИМЧУК Світлана Олексіївна, кандидат юридичних наук, доцент
ЯСИНОК Дмитро Миколайович, кандидат юридичних наук, доцент
ЯСИНОК Микола Михайлович, доктор юридичних наук, професор

Довідкове видання

ВЕЛИКА УКРАЇНСЬКА ЮРИДИЧНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ

У двадцяти томах

Том 10 ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС

10-й том уміщує 381 статтю

Коректор *П. О. Білоус*

Підписано до друку з оригінал-макета 09.06.2025.
Формат 70×100 1/16. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Ум. друк. арк. 70,3. Обл.-вид. арк. 62. Вид. № 3297.
Тираж 500 прим.

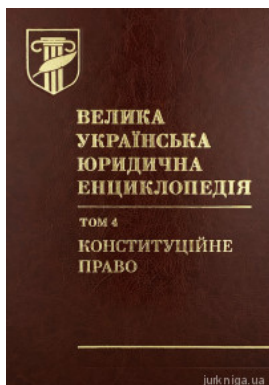
Видавництво «Право» Національної академії правових наук України
та Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
вул. Чернишевська, 80, Харків, 61002, Україна
E-mail для авторів: verstka@pravo-izdat.com.ua
E-mail для замовлень: sales@pravo-izdat.com.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції – серія ДК № 4219 від 01.12.2011

Виготовлено у ТОВ «ПРОМАРТ»,
вул. Весніна, 12, Харків, 61023, Україна
Тел. (057) 717-25-44

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції – серія ДК № 5748 від 06.11.2017

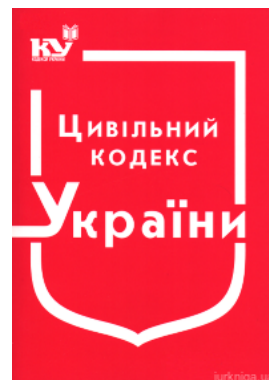
Книги, які можуть вас зацікавити

Велика українська
юридична
енциклопедія у 20-ти
томах. Том 4.
Конституційне право

Доступ до правосуддя
- sui generis: теорія і
практика

Цивільний Кодекс
України

Цивільний
процесуальний кодекс
України:
науково-практичний
коментар

Кодекс
адміністративного
судочинства України.
Юрінком Інтер

Цивільний
процесуальний кодекс
України. Юрінком Інтер

Перейти до галузі права
Цивільне право та процес

Перейти на сайт →